

ข่าวเดือนการระบาดศัตรูพืชประจำสัปดาห์

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑๔ ประจำวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง

เดือนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังทุกภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เริ่มปลูกมันสำปะหลังถึงมันสำปะหลังอายุ ๑ - ๓ เดือน เนื่องจากเริ่มเข้าสู่ช่วงฤดูแล้ง สภาพอากาศกลางวันร้อนแห้งแล้ง ฝนทิ้งช่วง ซึ่งสภาพอากาศดังกล่าวเหมาะกับการระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง จึงขอความร่วมมือผู้ประกอบการจำหน่ายท่อนพันธุ์ มันสำปะหลัง ฟันท่อนพันธุ์มันสำปะหลังด้วยสารเคมีอิมิดาโคลพริดหรือไทอะมิโทแซม ก่อนเคลื่อนย้ายท่อนพันธุ์ไปยังแหล่งปลูกอื่นๆ และในแหล่งเพาะปลูกเองก็ควรแช่ท่อนพันธุ์ก่อนปลูกด้วยสารเคมีไทอะมิโทแซมด้วยเช่นกัน เนื่องจากเพลี้ยแป้งสามารถระบาดจากพื้นที่หนึ่งไปยังพื้นที่หนึ่งโดยการติดไปกับคน ท่อนพันธุ์ กระจาแลม และมดเป็นพาหนะนำตัวเพลี้ยแป้งไปเลี้ยงเพื่อรอดูดกินมูลหวานจากเพลี้ยแป้ง โดยความเสียหายจากการทำลายของเพลี้ยแป้งต่อผลผลิตขึ้นอยู่กับระยะเวลาเจริญเติบโตของมันสำปะหลัง ดังนั้น เกษตรกรควรหมั่นสำรวจแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ หากพบการระบาดหรือการเข้าทำลายของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง ให้แจ้งสำนักงานเกษตรอำเภอใกล้บ้าน หรือแจ้งสำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อประสานงานศูนย์บริหารศัตรูพืชในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ขอรับการสนับสนุนแตนเบียน และแมลงช้างปีกใสเพื่อใช้ควบคุมการระบาดเพลี้ยแป้งในพื้นที่

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ferrisia virgate*

เพลี้ยแป้งลาย (Striped mealybug)

Pseudococcus jackbeardsleyi

เพลี้ยแป้งแจ๊คเบียดเลย์ (Jackbeard)

Phenacoccus madeirensis

เพลี้ยแป้งสีเขียว (Green mealybug)

Phenacoccus manihoti

เพลี้ยแป้งสีชมพู (Pinkish mealybug)

วงศ์ : Pseudococcus

อันดับ : Homoptera

ชื่อสามัญอื่น : -

รูปร่างลักษณะ

เพลี้ยแป้งลาย (Striped mealybug) : ลำตัวตัวคล้ายลิ้ม ผนังลำตัวสีเทาเข้มมีผงแป้งปกคลุม ลำตัว เส้นขนขึ้นหนาแน่นขนที่ปกคลุมลำตัวเป็นเงาคลายใยแก้วมีแถบดำบนลำตัว ๒ แถบ ชัดเจนส่วนปลายมีหางคล้ายเส้นแบ่ง ๒ เส้น ยาวครึ่งหนึ่งของความยาวลำตัว เพลี้ยแป้งชนิดนี้พบระบาดทั่วไปในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบระบาดมากในช่วงฤดูฝน ระดับความรุนแรงไม่ถึงขั้นทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีการควบคุมโดยศัตรูตามธรรมชาติอย่างสมดุลจากตัวห้ำและตัวเบียน

เพลี้ยแป้งแจ๊คเบียดเลย์ (Jackbeard) : ลำตัวรูปไข่ค่อนข้างแบน ผนังลำตัวสีเทาอมชมพู มีผงแป้งสีขาวปกคลุมลำตัว ด้านข้างลำตัวมีเส้นแป้งเรียงกันจำนวนมาก เส้นแป้งด้านท้ายลำตัวยาวกว่าเส้นแป้งด้านข้างลำตัว พบระบาดทั่วไปในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังชอบอาศัยอยู่บริเวณโคนต้นหรือในดิน

เพลี้ยแป้งสีเขียว (Green mealybug) : ลำตัวรูปไข่ค่อนข้างแบน ผนังลำตัวสีเขียวอมเหลือง มีผงแป้งสีขาวบาง ๆ ปกคลุมลำตัว ด้านข้างลำตัวมีเส้นแป้งสั้น ๆ เส้นแป้งด้านท้ายลำตัวยาวกว่าเส้นแป้งด้านข้างลำตัว และที่ลำตัวมีสันนูน 3 แนว ตามความยาวลำตัว เส้นนูนที่สุดอยู่กลางลำตัว สามารถวางไข่ได้ประมาณ ๕๐๐ ฟองต่อตัว ตัวเต็มวัยชอบกินใบแก่ พบระบาดทั่วไปในแหล่งปลูกมันสำปะหลัง

เพลี้ยแป้งสีชมพู (Pinkish mealybug) : เป็นเพลี้ยแป้งที่ระบาดทำลายมันสำปะหลังรุนแรงในขณะนี้ ลำตัวรูปไข่ผนังลำตัวสีชมพู มีผงแป้งปกคลุมลำตัวด้านข้างลำตัวมีเส้นแป้งสั้นหรือไม่เห็นเด่นชัด เส้นแป้งด้านท้ายลำตัวสั้น ขยายพันธุ์ได้โดยไม่อาศัยเพศ (เพศเมียไม่จำเป็นต้องได้รับการผสมพันธุ์จากเพศผู้) วางไข่เป็นฟองเล็กๆ ในถุง ไข่มีสีเหลืองอ่อนลักษณะยาวรีมีเยื่อคล้ายสำลีหุ้มไว้ เมื่อใกล้ฟักไข่จะมีสีเข้มขึ้น ระยะไข่ประมาณ ๘ วัน ตัวอ่อนจะลอกคราบ ๓ ครั้ง จึงเป็นตัวเต็มวัย รวมระยะเวลาตั้งแต่เป็นไข่จนถึงตัวเต็มวัยใช้เวลา ๒๑ วัน เพลี้ยแป้งสีชมพูสามารถวางไข่ได้มากถึง ๕๐๐ ฟองต่อตัว

การขยายพันธุ์ของเพลี้ยแป้ง

๑. โดยใช้เพศ
๒. โดยไม่ใช้เพศ (Thelytokous parthenogenesis)

แบ่งเพลี้ยแป้งตามลักษณะของลูกที่ออกมาเป็น ๒ ประเภท

๑. ประเภทวางไข่ (Oviparous) ไข่อยู่ภายในถุงไข่ที่มีเส้นใย คล้ายสำลีปกคลุม
๒. ประเภทออกลูกเป็นตัว (Viviparous)

ภาพการทำลายของเพลี้ยแป้ง

ศัตรูธรรมชาติของเพลี้ยแป้ง

๑. ตัวห้ำ : แมลงข้างปีกใส (*Plectiscyza ramburi*)
๒. ตัวเบียน : แตนเบียน *Anagyrus lopezi*
๓. เชื้อจุลินทรีย์ : เชื้อราบิวเวอเรีย

ไข่แมลงข้างปีกใส

ตัวเต็มวัยแมลงข้างปีกใส

ตัวอ่อนตัวงเตากินเพลี้ยแป้ง

ตัวเต็มวัยตัวงเตากินเพลี้ยแป้ง

กรมส่งเสริมการเกษตร แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

๑. ในพื้นที่ที่ยังไม่พบการระบาด

๑.๑ ใช้ท่อนพันธุ์สะอาด

๑.๒ เก็บซากพืชออกจากแปลง ไถพรวนหลายๆครั้ง และตากดินอย่างน้อย ๑๔ วัน

๑.๓ แช่วท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีที่แนะนำ

๑.๔ สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์

๒. ในพื้นที่ที่มีการระบาดของเพลี้ยแป้ง

๒.๑ หลีกเลียงการปลูกในฤดูแล้ง

๒.๒ ไถพรวนดินหลายๆ ครั้ง ตากดินอย่างน้อย ๑๔ วัน

๒.๓ แช่วท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีที่แนะนำ

๒.๔ สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์

๒.๕ ถ้าพบการระบาด รุนแรงในมันสำปะหลังอายุ ๑ - ๔ เดือนให้ถอนทิ้งทั้งหมดแล้วเผาทำลายนอกแปลง

๒.๖ ถ้าพบการระบาด ในมันสำปะหลังอายุ ๔ - ๘ เดือนให้ตัดยอดหรือถอนต้นที่พบนำไปเผาทำลายนอกแปลง

๒.๗ ถ้าพบการระบาดในมันอายุมากกว่า 8 เดือน ควรเก็บผลผลิต ตัดต้นทิ้งนำไปเผาทำลายนอกแปลง ทำความสะอาดแปลง ปลูกพืชอื่น เช่น ข้าวโพด อ้อย ข้าวฟ่าง ทานตะวัน พืชตระกูลถั่ว

๒.๘ ใช้ศัตรูธรรมชาติควบคุมเพลี้ยแป้ง เช่น แมลงช้างปีกใส ตัวงเต่า แตนเบียน *Anagyrus lopezi* หรือศัตรูธรรมชาติที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำ ฯลฯ

๒.๙ หลีกเลียงการใช้สารเคมีโดยไม่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไม่ให้ตัวห้ำและตัวเบียนที่เป็นศัตรูธรรมชาติของเพลี้ยแป้ง มันสำปะหลังถูกทำลาย

สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้ง แช่วท่อนพันธุ์ (Dipping pre-planting) ด้วยสารเคมีกำจัดแมลง
ดังต่อไปนี้ นาน ๕ - ๑๐ นาที

- thiamethoxam (Actara ๒๕ % WG) อัตรา ๔ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

- imidacloprid (Provado ๗๐ % WG) อัตรา ๔ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

- dinotefuran (Starkle ๑๐ % WP) อัตรา ๔๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

ที่มา : กรมวิชาการเกษตร

เรียบเรียงโดย : กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย